

PÄÄKIRJOITUS

Gerontologia-lehden tämänkertainen numero sisältää artikkelien lisäksi rikkaan kattauksen erilaisia tekstejä, joilla kaikilla on kuitenkin jotain yhteistä. Kaikki tekstit koskevat tavalla tai toisella perheen, läheisten ja erilaisten sosiaalisten verkostojen roolia arjessa, hyvässä hoivassa ja hyvinvoinnissa ylipäätään.

Väestön vanhenemista koskeva keskustelu nousee aika ajoin julkisen keskustelun keskiöön. Sitä kuvaavat numerot yhdistetään lähes poikkeuksetta sellaisiin termeihin kuin eläkepommi, hoivakriisi ja lisääntyvät sosiaali- ja terveysmenot. Varsin usein nämä tuomiopäivän ennusteet kuvaavat eri väestöryhmät erillisinä ryhminä ja yhteiskunnallisten resurssien jaon nollasummapelinä, jossa yhdelle ryhmälle annetut palvelut ja etuudet ovat toiselta pois. Kärjistäen voi sanoa, että näissä kauhukuivissa vanhat ovat niitä, jotka hoivatarpeillaan uhkaavat nuorten etuja ja hyvinvointia. Usein ratkaisuksi esitetään erilaisia toimia, joilla vanhempia ihmisiä voitaisiin aktivoida olemaan mahdollisimman itsenäisiä ja omatoimisia, ja siten oletettavasti avun tarve ja hoivapalveluiden käyttö vähenisi. Toisaalta suomalainen kasvatusihanne suosii lastenkin varhaista itsenäistymistä ja nuoret muuttavat omilleen paljon aikaisemmin kuin monissa muissa maissa.

Väestön ikärakenteen muutos on tosiasia, ja samoin se, että avun ja tuen tarve lisääntyy terveyden heiketessä. Vanhenemisessä on kyse paljon muustakin kuin terveydestä, mutta useimmilla meistä terveys heikkenee jollakin tavalla vanhetessa. Epäilemättä jokainen säilyttäisi mielellään hyvän toimintakyvyn ja mahdollisuuden toimia itsenäisesti arjessa. Väestö

ei kuitenkaan ole vain vanhoja ja nuoria. Me olemme jonkun lapsia ja useimmat jonkun vanhempia, mummoja, vaareja, siskoja, veljiä, setiä, tätejä ja enoja, ja ystäviä, naapureita, työ- ja harrastuskavereita. Virtuaalisissa yhteisöissä ja uusperheissä nimitykset voivat vaihdella, mutta erilaisin tavoin eri-ikäiset ihmiset ovat mukana toinen toistensa elämässä ja arjessa. Me eri-ikäiset ihmiset vanhenemme yhdessä. Kaikki me olemme myös jollakin tavoin hauraita ja tarvitsemme toinen toistemme apua, vaikkakin avun tarve ja syyt voivat vaihdella eri elämäntilanteissa. Täysin itsenäinen elämä on itse asiassa mahdottomuus. Onko tämä taakka vai elämän rikkautta? Toki on niin, että mikäli jokainen meistä pärjäisi omillaan itsenäisesti eikä koskaan tarvitsisi toisia ihmisiä tai minkäänlaista apua, ei tarvittaisi palveluita eikä kenenkään tarvitsisi käyttää aikaansa toisten auttamiseen. Millainen olisi yhteiskunta, jossa kaikenikäiset ihmiset aivan pienimpiä lapsia lukuun ottamatta pärjäisivät täysin omillaan tarvitsematta kenenkään apua?

Tämän numeron kirjoitukset tuovat hyvin esille sen, että niin läheisinä kuin ammatillisina olemme mukana toinen toistemme arjessa erilaisissa rooleissa ja asemassa. Eri-ikäiset ihmiset ovat sekä antajan että ottajan roolissa ja parempi olisikin puhua vastavuoroisuudesta. Julkisten palveluiden kehittämistä koskevissa teksteissä tulee esille se, että kotipalveluissa ja vanhustyössä on kyse sekä asiakkaiden että heidän läheistensä elämästä ja hyvinvoinnista. Erilaisten palveluiden ja toimintojen suunnittelussa ja onnistuneessa toteuttamisessa on tarpeen asiakkaiden, heidän läheistensä ja eri

alojen ammattilaisten vastavuoroinen yhteistyö. Kirjoitukset osoittavat myös sen, että vanhenemisen tutkijatkin vanhenevat. Yhä useammin mekin autamme ja hoidamme vanhenevia läheisiämme ja tasapainoilemme tutkijan ja läheisen rooleissa.

”Yksikään ihminen ei ole saari, vaan jokainen on osa yhteistä mannerta” (John Donne, 1624)

Outi Jolanki, päätoimittaja